

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะตะ จังหวัดชุมพร

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดชุมพร ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 และสถานีพัฒนาที่ดินชุมพร ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของ เกษตรกร และผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินชุมพรได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อน แผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืช	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ปี 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568 - 2572	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)	7-6

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	2-9
3-1	ทรัพยากรดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลภูมิภูมิและทุติภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

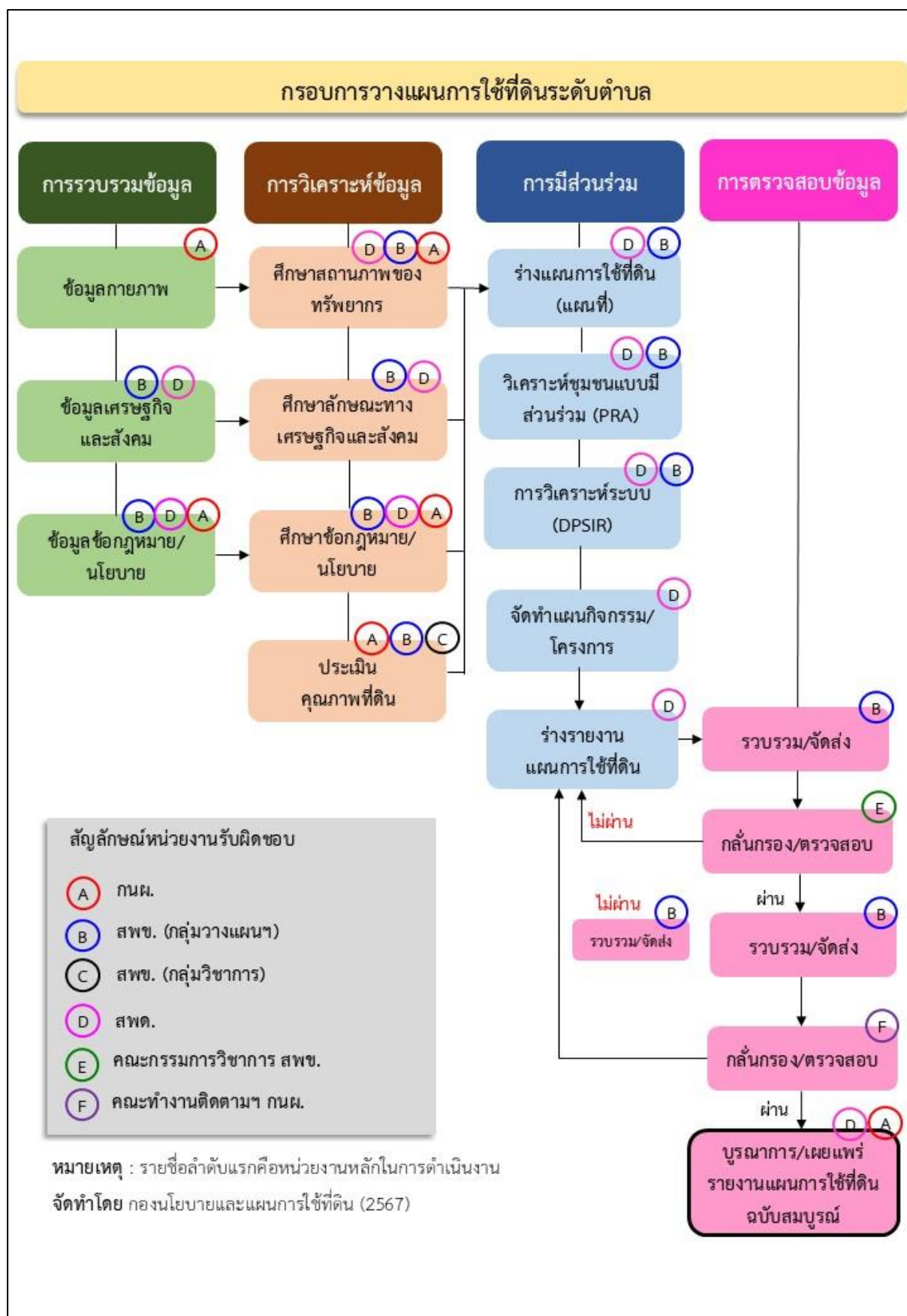
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ชุมชนน่าอยู่ มุ่งสู่คมนาคมสะดวก เกษตรยั่งยืน ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง”

(องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

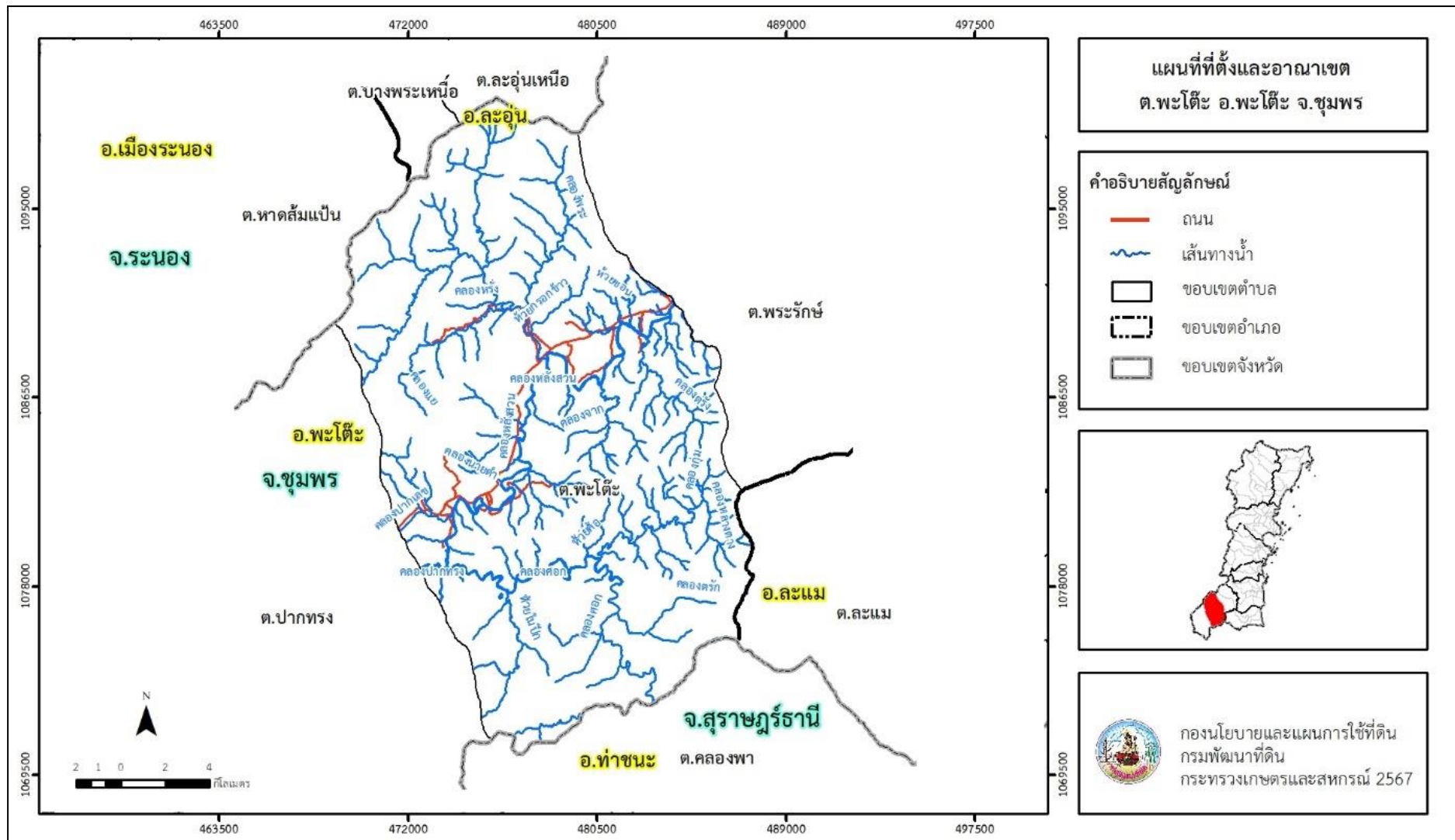

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอยะโฮ๊ะ มีพื้นที่ประมาณ 347.84 ตารางกิโลเมตร หรือ 217,402 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบางพระเหนือ ตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลคลองพา อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลพระรักษ์ อำเภอยะโฮ๊ะ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ตำบลปากทรง อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 19 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเขาตะเกาทอง	หมู่ที่ 11 บ้านห้วยกุ้งทอง
หมู่ที่ 2 บ้านท่าไทร	หมู่ที่ 12 บ้านตรัง
หมู่ที่ 3 บ้านไสทอง	หมู่ที่ 13 บ้านห้วยซอน
หมู่ที่ 4 บ้านควน	หมู่ที่ 14 บ้านปะติมะ
หมู่ที่ 5 บ้านบึงขุด	หมู่ที่ 15 บ้านโนนจูน
หมู่ที่ 6 บ้านโนนหยาน	หมู่ที่ 16 บ้านคลองช้าง
หมู่ที่ 7 บ้านท่าตีน	หมู่ที่ 17 บ้านศรีสมุทร
หมู่ที่ 8 บ้านพะโต๊ะ	หมู่ที่ 18 บ้านประสานมิตร
หมู่ที่ 9 บ้านปากเลข	หมู่ที่ 19 บ้านปิยะภูมิ
หมู่ที่ 10 บ้านโนนจอก	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองกุ่ม คลองจาก คลองตรัก คลองตรัง คลองท่าชนะ คลองนายดำ คลองหรั่ง คลองหลังสวน คลองหลางตาง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 4,272.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 200 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 752.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 26 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนธันวาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม ถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

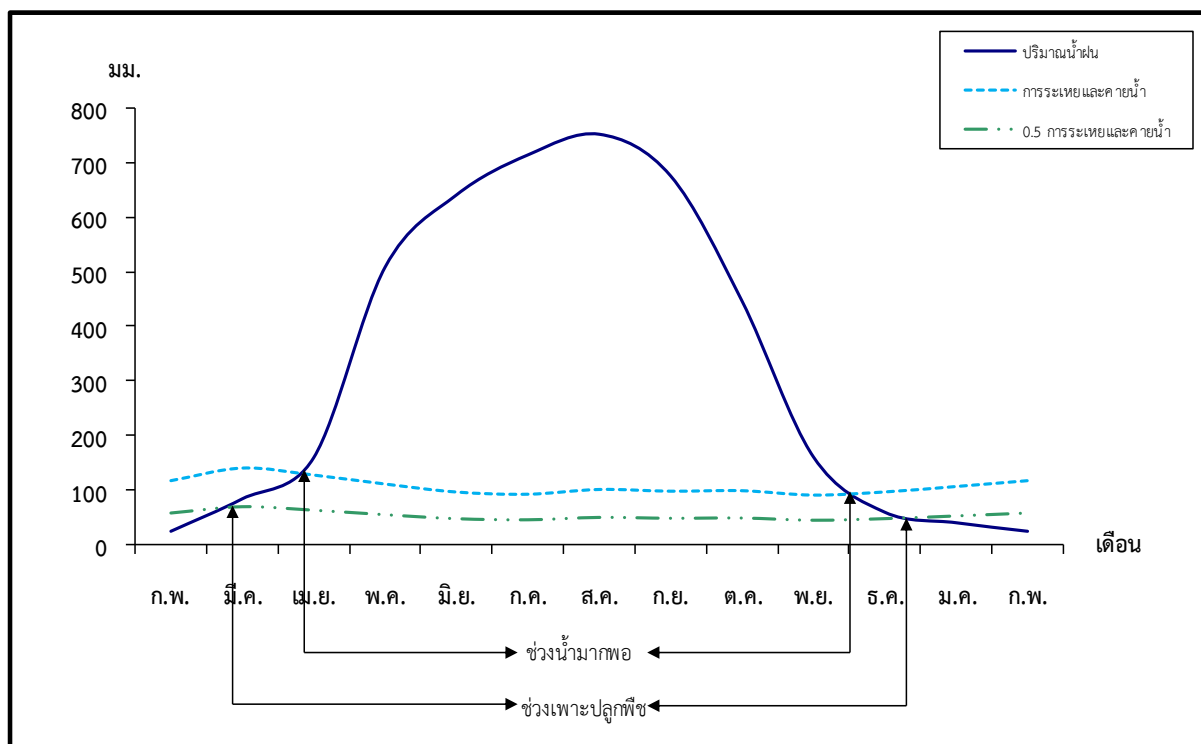
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	22.4	32.4	26.9	72.0	40.8	5.0	107.9	38.1
ก.พ.	22.7	33.7	27.7	70.0	25.2	4.5	118.2	24.2
มี.ค.	23.7	34.6	28.6	71.0	84.6	7.7	140.4	73.1
เม.ย.	24.8	34.4	28.8	76.0	159.8	13.4	128.1	118.9
พ.ค.	24.9	32.6	28.0	82.0	508.8	23.8	112.2	175.9
มิ.ย.	24.6	31.4	27.4	84.0	641.2	24.0	98.1	189.1
ก.ค.	24.4	30.9	27.1	84.0	714.5	25.8	94.2	196.4
ส.ค.	24.4	30.8	27.0	85.0	752.4	26.0	102.6	200.2
ก.ย.	24.0	30.6	26.7	85.0	676.1	24.0	99.6	192.6
ต.ค.	23.8	31.1	26.7	85.0	447.0	23.3	100.4	169.7
พ.ย.	23.5	31.4	26.8	81.0	161.5	15.2	92.7	119.8
ธ.ค.	22.8	31.5	26.6	75.0	60.1	8.0	98.3	54.3
เฉลี่ย	23.8	32.1	27.4	79.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	4,272.0	200.7	1,292.8	1,552.3

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

- 2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,407 ไร่ หรือร้อยละ 0.64 ของเนื้อที่ตำบล
- 2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 60,756 ไร่ หรือร้อยละ 27.95 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 47,071 ไร่ หรือร้อยละ 21.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม
 - 2) ไม้ผล มีเนื้อที่ 13,685 ไร่ หรือร้อยละ 6.29 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสมทุเรียน มังคุด
- 2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 148,927 ไร่ หรือร้อยละ 68.50 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู
- 2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,825 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา หนอง บึง ทะเลสาบ
- 2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 4,487 ไร่ หรือร้อยละ 2.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,407	0.64
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	232	0.11
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	784	0.36
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	183	0.08
U405	ถนน	125	0.06
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	74	0.03
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	9	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	60,756	27.95
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	411	0.19
A301	ไม้ยืนต้นผสม	76	0.04
A301/A420	ไม้ยืนต้นผสม/กลางสาด ลองกอง	14	0.01
A302	ยางพารา	19,056	8.77
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	68	0.03
A302/A312	ยางพารา/กาแฟ	97	0.05
A302/A317	ยางพารา/หมาก	72	0.03
A302/A401	ยางพารา/ไม้ผลผสม	9	-
A302/A403	ยางพารา/ทุเรียน	29	0.01
A302/A419	ยางพารา/มังคุด	56	0.03
A302/A420	ยางพารา/กลางสาด ลองกอง	46	0.02
A303	ปาล์มน้ำมัน	13,779	6.34
A303/A312	ปาล์มน้ำมัน/กาแฟ	80	0.04
A303/A317	ปาล์มน้ำมัน/หมาก	224	0.10
A303/A322	ปาล์มน้ำมัน/กฤษณา	3	-
A303/A401	ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม	6,305	2.90
A303/A403	ปาล์มน้ำมัน/ทุเรียน	477	0.22
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	20	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

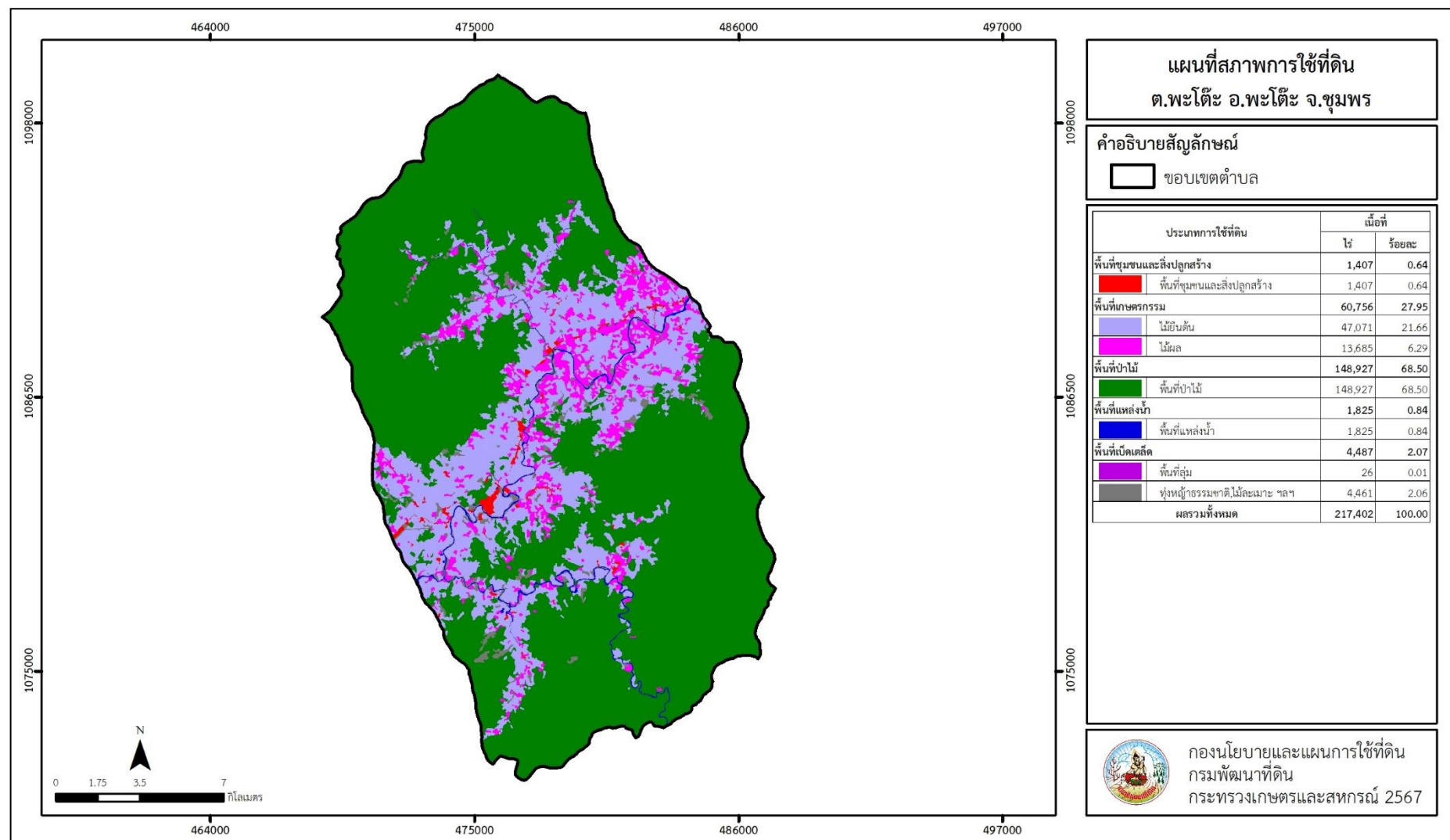
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A303/A419	ปาล์มน้ำมัน/มังคุด	674	0.31
A303/A420	ปาล์มน้ำมัน/ยางสด ลองกอง	383	0.18
A305	สีก	27	0.01
A308	กระถิน	71	0.03
A312	กาแฟ	1,248	0.57
A312/A317	กาแฟ/หมาก	13	0.01
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	2,669	1.23
A312/A403	กาแฟ/ทุเรียน	64	0.03
A312/A419	กาแฟ/มังคุด	14	0.01
A317	หมาก	45	0.02
A317/A401	หมาก/ไม้ผลผสม	855	0.39
A317/A403	หมาก/ทุเรียน	73	0.03
A317/A419	หมาก/มังคุด	48	0.02
A317/A420	หมาก/ยางสด ลองกอง	44	0.02
A322	กฤษณา	21	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	21	0.01
A401	ไม้ผลผสม	10,516	4.84
A403	ทุเรียน	1,803	0.83
A403/A404	ทุเรียน/เงาะ	21	0.01
A403/A405	ทุเรียน/มะพร้าว	30	0.01
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	36	0.02
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	209	0.10
A403/A420	ทุเรียน/ยางสด ลองกอง	174	0.08
A403/A422	ทุเรียน/มะนาว	5	-
A404	เงาะ	50	0.02

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A404/A419	เงาะ/มังคุด	22	0.01
A404/A420	เงาะ/กลางสาด ลองกอง	20	0.01
A405	มะพร้าว	43	0.02
A405/A419	มะพร้าว/มังคุด	53	0.02
A405/A420	มะพร้าว/กลางสาด ลองกอง	25	0.01
A411	กล้วย	10	-
A419	มังคุด	391	0.18
A419/A420	มังคุด/กลางสาด ลองกอง	146	0.07
A420	กลางสาด ลองกอง	94	0.04
A422	มะนาว	16	0.01
F	พื้นที่ป่าไม้	148,927	68.50
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	916	0.42
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	148,011	68.08
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,487	2.07
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	208	0.10
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	4,022	1.85
M201	พื้นที่ลุ่ม	26	0.01
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	207	0.10
M405	พื้นที่ถม	24	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,825	0.84
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,738	0.80
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	43	0.02
W202	บ่อน้ำในไร่นา	44	0.02
ผลรวมทั้งหมด		217,402	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลพะโต๊ะมีประชากรรวม 9,183 คน แยกเป็นชาย 4,718 คน เป็นหญิง 4,465 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 26.40 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,474 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,838 ครัวเรือน หรือร้อยละ 63.43 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,636 ครัวเรือน หรือร้อยละ 36.57 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลพะโต๊ะ	4,474	4,718	4,465	9,183
หมู่ที่ 1 เขาตะเกาทอง	348	360	311	671
หมู่ที่ 2 ท่าไทร	24	25	13	38
หมู่ที่ 3 ไสงอ	147	157	145	302
หมู่ที่ 4 ควน	101	141	131	272
หมู่ที่ 5 บึงขุด	168	180	195	375
หมู่ที่ 6 ในหยาน	268	365	335	700
หมู่ที่ 7 ท่าดิน	279	306	330	636
หมู่ที่ 8 พะโต๊ะ	412	303	307	610
หมู่ที่ 9 ปากเลข	246	235	249	484
หมู่ที่ 10 ในจอก	341	387	390	777
หมู่ที่ 11 ห้วยกุ้งทอง	150	181	158	339
หมู่ที่ 12 ตรัง	236	293	256	549
หมู่ที่ 13 ห้วยขน	187	175	172	347
หมู่ที่ 14 ปะติมะ	356	409	338	747
หมู่ที่ 15 ในจูน	146	208	174	382
หมู่ที่ 16 คลองช้าง	221	181	180	361
หมู่ที่ 17 ศรีสมุทร	233	256	235	491
หมู่ที่ 18 ประสานมิตร	254	273	285	558
หมู่ที่ 19 ปิยะภูมิ	357	283	261	544

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,474	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,838	63.43
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,636	36.57

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพรมีพื้นที่รวมทั้งหมด 217,402 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,474 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 48.59 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 60,756 ไร่ หรือร้อยละ 27.95 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 21.41 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,838 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรรมมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 243,542 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 99,284 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 141,759 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 58,223 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 101,783 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 41,062 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลพะโต๊ะ	190,836	37,464	13,022	2,221	243,542	99,284	141,759	58,223
หมู่ที่ 1 เขาตะเกียบทอง	162,919	58,319	19,593	2,341	243,170	88,724	97,881	35,714
หมู่ที่ 2 ท่าไทร	137,500	31,250	500	0	169,250	75,222	113,750	50,556
หมู่ที่ 3 ไส้อง	136,577	65,029	385	0	201,990	80,796	140,692	56,277
หมู่ที่ 4 ควน	136,944	17,778	54,789	8,056	217,567	71,204	128,278	41,982
หมู่ที่ 5 บึงขุด	197,404	49,543	12,664	6,362	265,972	93,990	192,277	67,947
หมู่ที่ 6 ในหยาน	198,039	33,574	10,056	1,209	242,878	96,515	152,053	60,423
หมู่ที่ 7 ท่าดิน	148,341	52,029	4,727	0	205,096	87,356	124,155	52,881
หมู่ที่ 8 พะโต๊ะ	87,407	43,444	3,148	370	134,370	52,580	77,852	30,464
หมู่ที่ 9 ปากเลข	190,629	30,400	3,451	300	224,780	110,186	142,319	69,764
หมู่ที่ 10 ในจอก	167,302	25,151	4,137	16	196,607	91,282	122,611	56,927
หมู่ที่ 11 ห้วยกุ่มทอง	156,157	46,130	21,546	5,045	228,879	107,212	139,362	65,280
หมู่ที่ 12 ตรัง	177,713	37,008	19,244	4,467	238,432	118,721	196,342	97,763
หมู่ที่ 13 ห้วยขอน	259,500	17,313	6,988	2,000	285,800	103,457	136,281	49,333
หมู่ที่ 14 ปะติมะ	187,383	40,915	6,606	130	235,034	91,908	142,759	55,824
หมู่ที่ 15 ในจวน	209,923	57,792	30,315	4,481	302,512	87,880	169,538	49,251
หมู่ที่ 16 คลองช้าง	153,171	3,205	513	0	156,889	70,330	102,308	45,862
หมู่ที่ 17 ศรีสมุทร	233,803	32,120	10,697	376	276,997	100,961	127,002	46,290
หมู่ที่ 18 ประสานมิตร	350,716	39,732	8,262	2,871	401,581	172,903	186,181	80,161
หมู่ที่ 19 ปิยะภูมิ	334,454	31,083	29,796	4,167	399,500	185,176	201,787	93,532

ที่มา: กรมการพัฒนารัฐบาล (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลพะโต๊ะ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดชุมพร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหมอน เนื้อที่ 76,186 ไร่
- (2) เขตอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เนื้อที่ 89 ไร่
- (3) เขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว เนื้อที่ 64,375 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วยเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 172,709 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 11,437 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 116,695 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1AR เนื้อที่ 410 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 112 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 47,934 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 35,575 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 14,828 ไร่
- 7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 1,848 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลพะโต๊ะ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537 – 2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 4,272.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลพะโต๊ะ มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกุ่ม คลองจาก คลองตรัก คลองตรัง คลองท่าชนะ คลองนายดำ คลองโนแจะ คลองปากทรง คลองปากเลข คลองพระ คลองแย คลองศอก คลองสระ คลองหรั่ง คลองหลังสวน คลองกลางตาง ห้วยกรอกข้าว ห้วยกุ่ม ห้วยขอนแก่น ห้วยค้อ ห้วยชีวะ ห้วยในปึก ห้วยปะติมะ และห้วยผลัด

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลพะโต๊ะ มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 23 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 11 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ดอน มี 11 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clE ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 672 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clB ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 312 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clD ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,674 ไร่ หรือร้อยละ 2.61 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-vd-clB ดินนาทอนที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 411 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-vd-clC ดินนาทอนที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,727 ไร่ หรือร้อยละ 1.26 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-vd-clD ดินนาทอนที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,355 ไร่ หรือร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ro-lA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,331 ไร่ หรือร้อยละ 1.53 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ro-mw,fl-lA ดินรือเสาะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 403 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-slA ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,003 ไร่ หรือร้อยละ 1.85 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-slB ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 399 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 196,932 ไร่ หรือร้อยละ 90.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,075 ไร่ หรือร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 672 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินคลองเต้ง (Klt)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

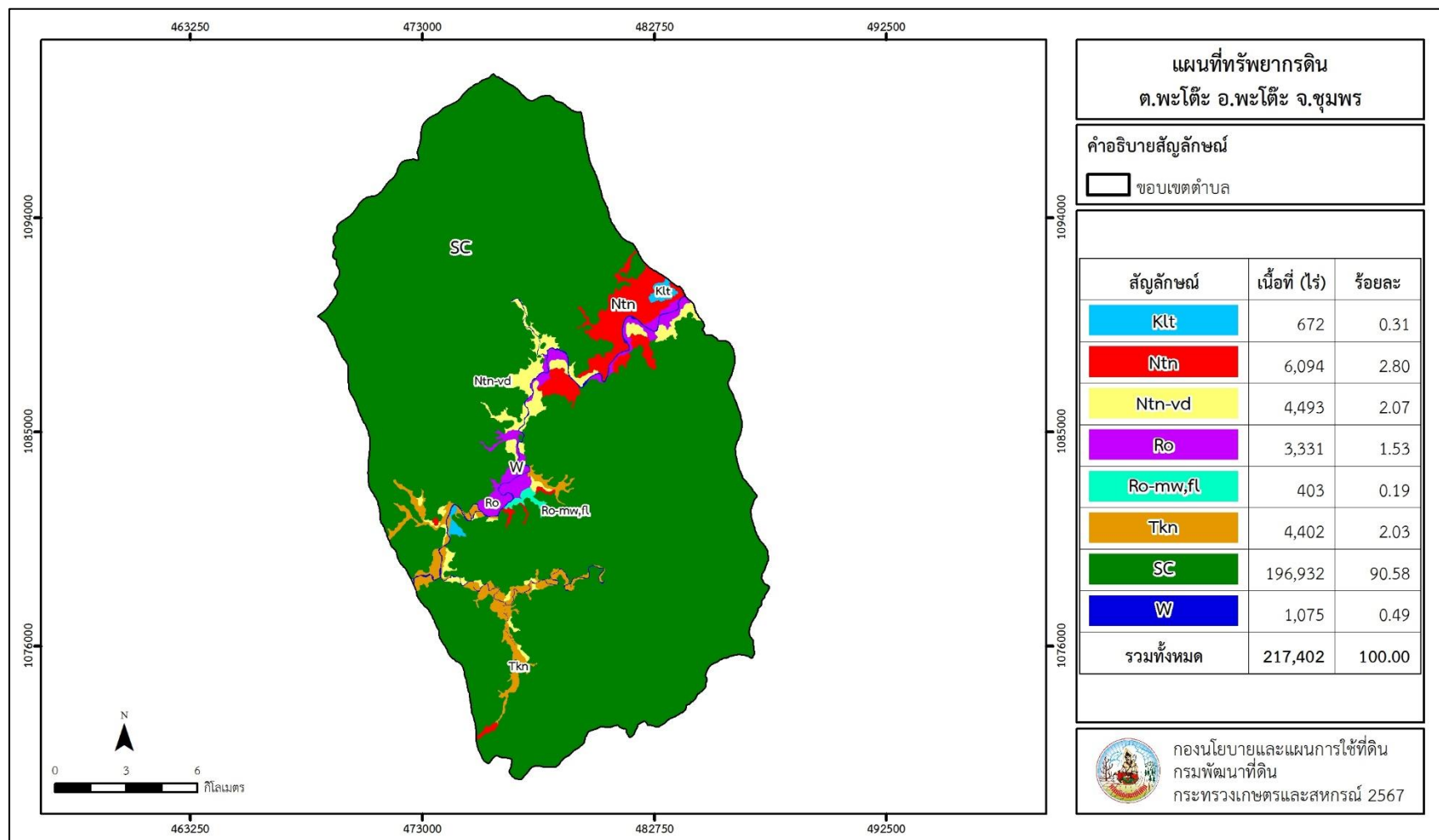
ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม	ความจุแลกเปลี่ยน	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
				สมบูรณ์ของดิน	แคตไอออน (cmol/kg)		ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Klt-clE	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	672	0.31
Ntn-clB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	108	0.05
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	51	0.02
Ntn-clC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	261	0.12
Ntn-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	5,674	2.61
Ntn-vd-clB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	65	0.03
Ntn-vd-clB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	346	0.16
Ntn-vd-clC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	539	0.25
Ntn-vd-clC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,188	1.01
Ntn-vd-clD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	415	0.19
Ntn-vd-clD*	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	940	0.43
Ro-lA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	466	0.21
Ro-lA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	2,865	1.32
Ro-mw,fl-lA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	403	0.19
Tkn-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	926	0.43
Tkn-slA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,077	1.42
Tkn-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	399	0.18
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	196,932	90.58
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,075	0.49
รวมทั้งหมด											217,402	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2567 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลพะโต๊ะ คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 4) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 4 ประเด็น คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) แก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของดินทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 4) แก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตสูง

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังในรูปที่ 4-1

(1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) จัดหาแหล่งน้ำความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 1.3) ราคาผลผลิตและต้นทุนการผลิต
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ขาดมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.3) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) การควบคุมกลไกการค้าเพื่อกำหนดราคาผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิต

(3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) การชะล้างพังทลาย
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น

(4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.2) แหล่งน้ำ/ลำห้วย/ลำคลองตื้นเขิน
- 4.3) พืช/ผลผลิตได้รับความเสียหาย

4.4) ปัญหาสุขภาพของเกษตรกร

4.5) รายได้เกษตรกรลดลง

(5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
อดีต-ปัจจุบัน

5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

5.2) การปรับปรุงบำรุงดิน และปรับสภาพดิน

5.3) ปลุกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลาย

5.4) ระบบส่งน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

5.5) ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ

5.6) ขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

5.7) ขุดลอกลำน้ำ/คลอง/แหล่งน้ำสาธารณะ

5.8) ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย

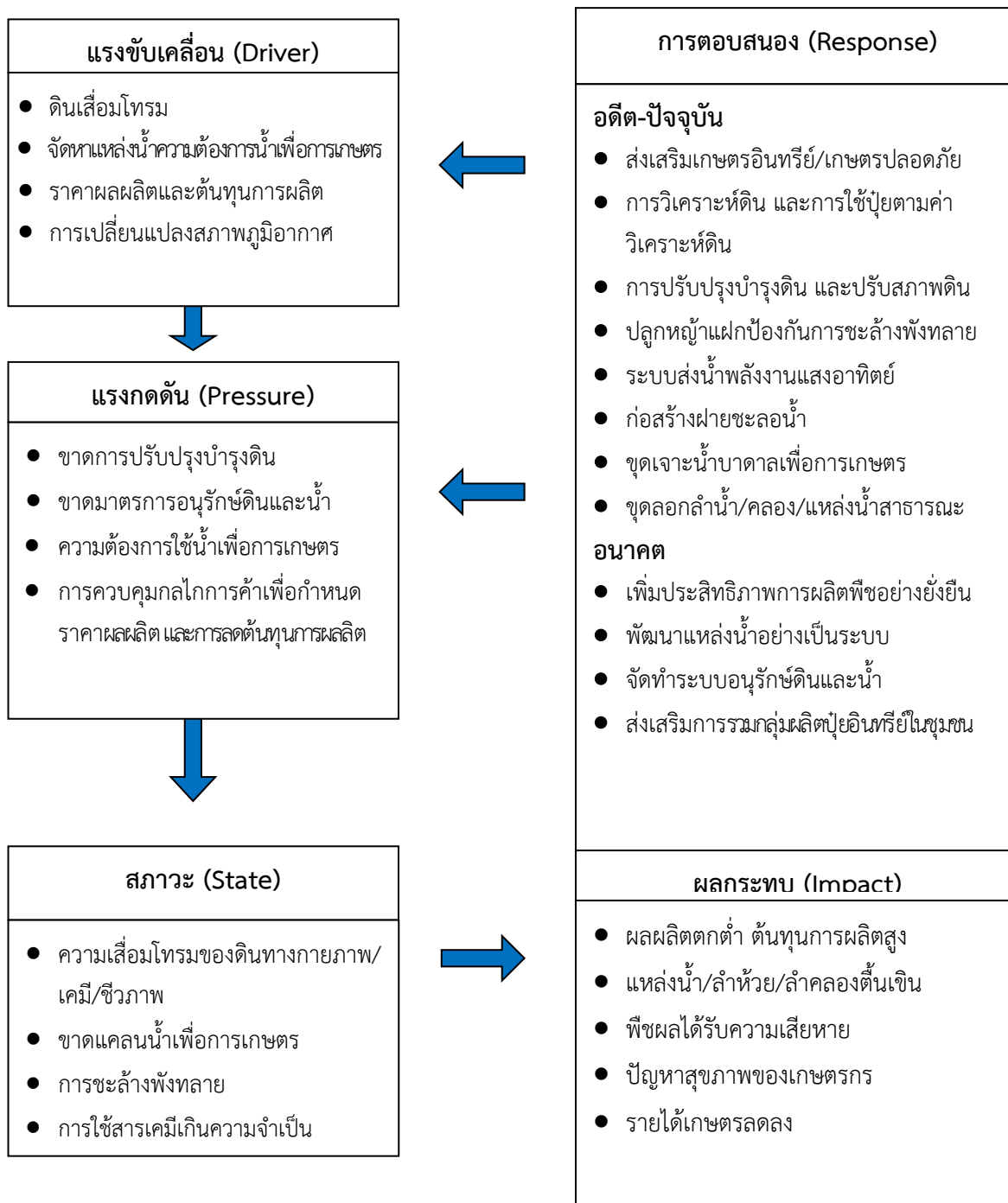
อนาคต

(1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชอย่างยั่งยืน

(2) พัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบ

(3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) พืชเศรษฐกิจ ที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา
- 2) ไม้ผล ที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ ทุเรียน มังคุด ลองกอง
- 3) พืชทางเลือกที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ มะพร้าว หนาก

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืชเศรษฐกิจ	ปาล์มน้ำมัน ยางพารา											
ไม้ผล	ทุเรียน มังคุด ลองกอง											
พืชทางเลือก	หนาก มะพร้าว											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่า ที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุง ต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อ รากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน มังคุด ยางพารา โกโก้ และกระเทียม

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	มังคุด	ยางพารา	กาแฟ	กระท่อม
Klt-clE	N	N	N	S3ewr	N	N
Ntn-clB	S3r	S3r	S3r	S2rsn	S3r	S3r
Ntn-clC	S3r	S3r	S3r	S2rsn	S3r	S3r
Ntn-clC*	S3r	S3r	S3r	S2rn	S3r	S3r
Ntn-clD	S3r	S3r	S3r	S2ewrn	S3r	S3r
Ntn-vd-clB	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn
Ntn-vd-clB*	S2n	S2sn	S2sn	S2n	S2sn	S2n
Ntn-vd-clC	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn
Ntn-vd-clC*	S2n	S2sn	S2sn	S2n	S2sn	S2n
Ntn-vd-clD	S2ewsn	S2ewsn	S2ewsn	S2ewsn	S2ewsn	S2ewsn
Ntn-vd-clD*	S2ewn	S2ewsn	S2ewsn	S2ewn	S2ewsn	S2ewn
Ro-lA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-lA*	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Ro-mw,fl-lA	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons
Tkn-slA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tkn-slA*	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Tkn-slB	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาด้าน 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดชุมพร สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 175,422 ไร่ หรือร้อยละ 80.69 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 145,750 ไร่ หรือร้อยละ 67.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 753 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 28,919 ไร่ หรือร้อยละ 13.30 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 31,810 ไร่ หรือร้อยละ 14.63 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 8,562 ไร่ หรือร้อยละ 3.94 ของเนื้อที่ตำบลปัจจุบัน เกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาดินที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 10,406 ไร่ หรือร้อยละ 4.79 ของเนื้อที่ตำบลปัจจุบัน เกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 12,842 ไร่ หรือร้อยละ 5.91 ของเนื้อที่ตำบลปัจจุบัน เกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,404 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตตรง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ อุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,320 ไร่ หรือร้อยละ 0.61 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 9 ไร่ ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,826 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตตรง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,783 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 43 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 4,498 ไร่ หรือร้อยละ 2.07 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

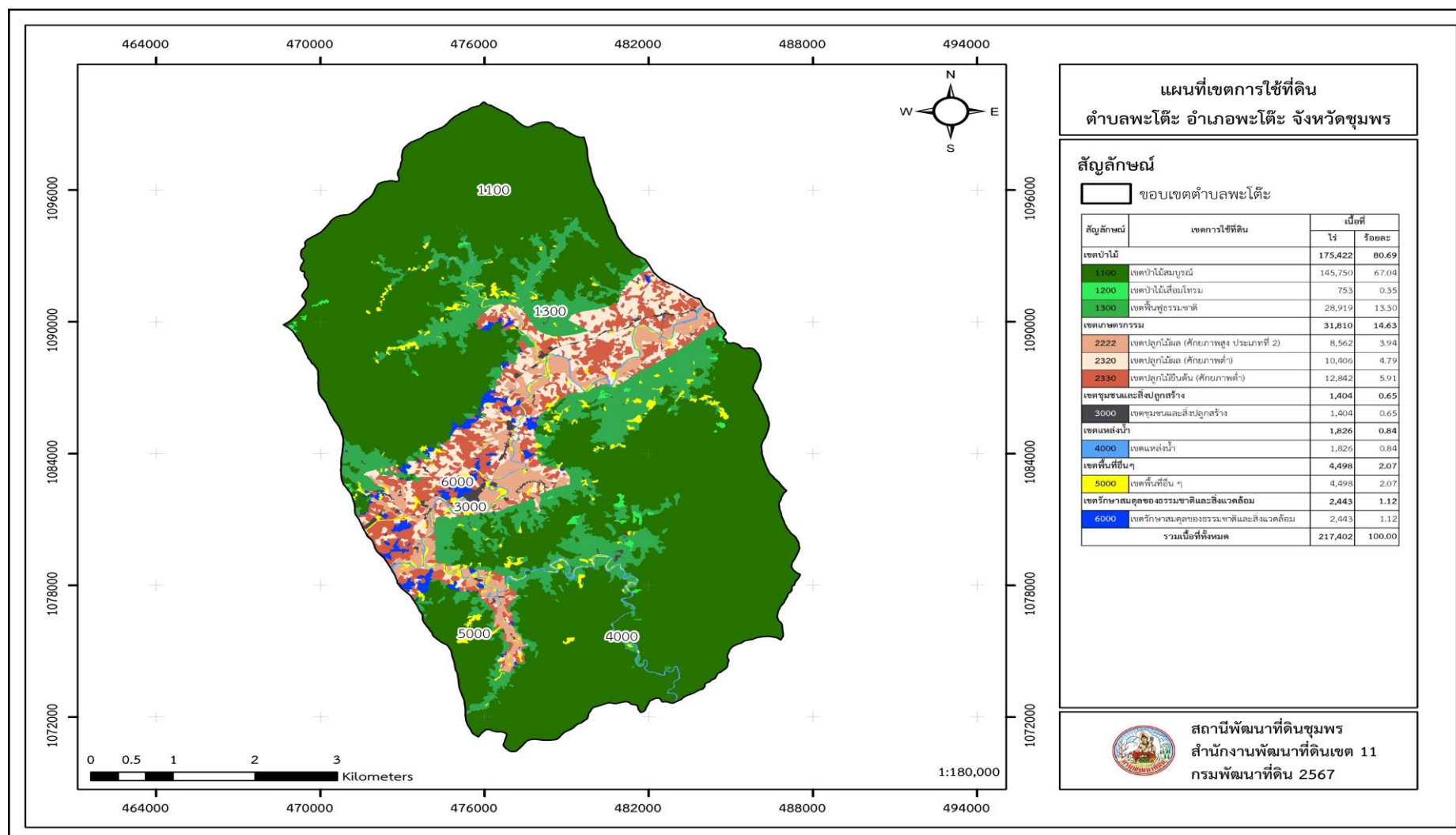
6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,443 ไร่ หรือร้อยละ 1.12 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1.เขตป่าไม้		175,422	80.69
1.1	เขตป่าไม้สมบูรณ์	145,750	67.04
1.2	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	753	0.35
1.3	เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	28,919	13.30
2.เขตเกษตรกรรม		31,810	14.63
2.1	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง ประเภทที่ 2	8,562	3.94
-	เขตปลูกไม้ผล	8,562	3.94
2.2	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ	23,248	10.70
-	เขตปลูกไม้ผล	10,406	4.79
-	เขตปลูกไม้ยืนต้น	12,842	5.91
3.เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		1,404	0.65
3.1	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,320	0.61
3.2	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	75	0.03
3.3	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	9	-
4.เขตแหล่งน้ำ		1,826	0.84
4.1	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,783	0.82
4.2	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	43	0.02
5.เขตพื้นที่อื่น ๆ		4,498	2.07
6.เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		2,443	1.12
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		217,402	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮ๊ะ จังหวัดชุมพร

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึงปี 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางน้ำจืดไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1) การปรับปรุงบำรุงดิน (ดินเสื่อมโทรม)

- (1) ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) ส่งเสริมการเก็บตัวอย่างดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- (3) การจัดหาปูน (โดโลไมท์)
- (4) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรดและพื้นที่ดินเปรี้ยว
- (5) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (6) ส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (7) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง
- (8) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- (9) จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- (1) รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก
- (2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) การบริหารจัดการน้ำ (ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง)

- (1) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผลและเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) จัดอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรค-แมลงศัตรูไม้ผลทุเรียน (กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)

(5) จัดอบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(6) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2) เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) สนับสนุนการขุดลอกคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ ลำห้วย (สำนักงานชลประทานจังหวัดชลบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ)

(2) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บ (สำนักงานชลประทานจังหวัดชลบุรี)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาดินเสื่อมโทรม ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ ส่งผลกระทบต่อผลผลิตพืชและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี กรมพัฒนาที่ดิน ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นภูเขาสูงชัน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาต่อกันเป็นแนวยาว สลับซับซ้อน มีห้วยลำธารหลายสาย มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน คือแม่น้ำหลังสวน มีที่ราบเล็กน้อย ปัญหาของตำบลพะโต๊ะ ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 4 ประการ 1) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ 2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร 3) การชะล้างพังทลายของดินทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน และ 4) ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานและนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่เกษตร รวมถึงการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีปริมาณมากมาเป็นเวลานาน ทำให้โครงสร้างดินแน่นทึบ และจุลินทรีย์ในดิน ธาตุอาหาร และอินทรีย์วัตถุก็มีปริมาณลดลง เนื่องจากพืชนำไปใช้ และไม่มีการใส่อินทรีย์วัตถุเพิ่มให้กับดิน

ปัญหาของการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง

การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดหาแหล่งน้ำต้นทุน จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านในตำบลพะโต๊ะ คือ การเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ ตลอดจนการเพิ่มระบบท่อส่งน้ำเพื่อการเกษตรโดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอ แก่ความต้องการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ สระน้ำ ลำคลอง (2) ขุดเจาะบ่อบาดาล (3) การทำธนาคารน้ำใต้ดิน

ปัญหาในด้านต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจุบันปุ๋ยเคมีและสารเคมีมีราคาสูงขึ้น เมื่อเกษตรกรมีการใช้ ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในปริมาณสูงมากเกินความจำเป็น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรจึงมีความต้องการให้ หน่วยงานราชการให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านของการลดต้นทุนการผลิต เช่น การส่งเสริมการใช้ปุ๋ย ตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงเพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี และการอบรมถ่ายทอดความรู้ การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 7-1

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตเกษตรกรรม 31,810 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน (ดินเสื่อมโทรม)	
2. เขตแหล่งน้ำ 1,826 ไร่	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10,000
	1.2 ส่งเสริมการเก็บตัวอย่างดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	75,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ย (โดโลไมท์)	425,000
	1.4 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	10,000
	1.5 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	206,250
	1.6 ส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	42,500
	1.7 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	68,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	2.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	340,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	
	3.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	21,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 31,810 ไร่	1) เขตปลูกไม้ผลและเขตปลูกไม้ยืนต้น - ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) - จัดอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรค-แมลงศัตรูไม้ผลทุเรียน (กรมวิชาการเกษตร) - จัดอบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร) - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
2. เขตแหล่งน้ำ 1,826 ไร่	2) เขตแหล่งน้ำ - โครงการก่อสร้างเขื่อนชลประทาน - โครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำ - โครงการแก้มลิง - สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล - โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ - โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะโฮรี จังหวัดชุมพร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม														1,318,750	
1.1 เขตปลูกไม้ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	พด.
	1.2 ส่งเสริมการเก็บตัวอย่างดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	ราย	100	100	100	100	100	500	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
	1.3 การจัดหาปุ๋ย	ตัน	50	50	50	50	50	250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.
	1.4 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรดและดินเปรี้ยว	ไร่	100	100	100	100	100	500	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	พด.
	1.5 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	41,250	41,250	41,250	41,250	41,250	206,250	พด.
	1.6 ส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	42,500	พด.
	1.7 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง	ตัน	20	20	20	20	20	100	68,000	68,000	68,000	68,000	68,000	340,000	พด.
	2.การบริหารจัดการน้ำ														
	2.1 โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	บ่อ	-	10	-	-	-	10	-	210,000	-	-	-	210,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล

ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2567.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล. แหล่งที่มา:

<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด

รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา:

<http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อ

เศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวง

เกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิท. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด

รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา :

<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม 2566.

องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ. 2566. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลพะโต๊ะ

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร 318 หมู่ 6 ตำบลวังตะกอก
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 077-653087